

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 3 października 2022 r.

BADK.DPK.133.119.2022

P10-59/22	Data wpływu petycji 8 sierpnia 2022 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 3 października 2022 r.

PRAWO O PROKURATURZE

TEMAT

**ROZDZIELENIE FUNKCJI MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
I PROKURATORA GENERALNEGO**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w zakresie zmiany art. 1 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, w celu rozdzielenia funkcji Prokuratora Generalnego od funkcji Ministra Sprawiedliwości.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o zmianę Prawa o prokuraturze w celu rozdzielenia funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości.

Zdaniem autora petycji, obecne rozwiązania prawne umożliwiające sprawowanie wskazanych funkcji jednocześnie z wykonywaniem mandatu posła może naruszać konstytucyjnie określone zasady trójpodziału władzy.

Wnoszący petycję zwraca uwagę na stanowisko Komisji Weneckiej, według której łączalność wskazanych urzędów stwarza potencjał nadużyć i politycznych manipulacji prokuraturą, co jest niedopuszczalne w państwie praworządnym.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247), która weszła w życie w dniu 4 marca 2016 r., wprowadziła ponowne połączenie urzędów Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego oraz likwidację Prokuratury Generalnej, której miejsce zajęła Prokuratura Krajowa, zapewniająca obsługę Prokuratora Generalnego i Prokuratora Krajowego.

Połączenie Urzędu Prokuratora Generalnego oraz Ministra Sprawiedliwości w polskiej praktyce ustrojowej funkcjonowało od 31 marca 1990 r.

Zgodnie z art. 102 ust. 2 **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) sędzia, **prokurator**, urzędnik służby cywilnej, żołnierz pozostający w czynnej służbie wojskowej, funkcjonariusz policji oraz funkcjonariusz służb ochrony państwa nie mogą sprawować mandatu poselskiego.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Od dnia 31 marca 2010 r. Prokuratora Generalnego powoływał Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej spośród dwóch kandydatów zgłoszonych przez Krajową Radę Sądownictwa i Krajową Radę Prokuratury (art. 10a **ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze**). Kadencja Prokuratora Generalnego trwała sześć lat, licząc od dnia złożenia ślubowania. Po upływie kadencji pełnił on obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez

następcę, przy czym nie mógł być on ponownie wyznaczony. Po zakończeniu pełnienia obowiązków przechodził w stan spoczynku.

Pierwszym i ostatnim Prokuratorem Generalnym powołanym w nowy sposób był Andrzej Seremet, który sprawował funkcję od 31 marca 2010 r. do 3 marca 2016 r.

INFORMACJE DODATKOWE:

Na świecie funkcjonują różne modele relacji między Ministrem Sprawiedliwości a urzędem Prokuratora Generalnego.

W USA Prokurator generalny, będący jednocześnie szefem Departamentu Sprawiedliwości, jest doradcą prezydenta Stanów Zjednoczonych i szefów departamentów w kwestiach prawnych.

W Unii Europejskiej dominuje model polegający na rozdzieleniu funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości (26 na 27 państw, wyjątkiem jest Polska).¹

W świetle badań przedstawicieli nauki oraz analiz przeprowadzonych przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości można wymienić następujące model funkcjonowania prokuratury w relacji z resortem sprawiedliwości:

- model francuski - prokurator jest zarówno urzędnikiem, jak i uczestnikiem procesu. Mimo silnego powiązania z władzą wykonawczą nie dochodzi do łączalności urzędów. Minister sprawuje wyłącznie silny nadzór nad funkcjonowaniem prokuratury;

- model niemiecki - prokuratura również jest silnie powiązana z rządem na szczeblu landowym oraz związkowym, nie dochodzi jednak do łączalności urzędów. Prokuratury są więc powiązane z organami władzy wykonawczej, co przejawia się m.in. w tym, że landowe ministerstwa sprawiedliwości mają uprawnienia do wydawania im poleceń; z kolei prokuratury zobowiązane są do składania sprawozdań resortowi;

- model anglosaski-amerykański prokurator generalny oraz podlegli mu prokuratorzy są niezależni, niemniej należą do szeroko rozumianej władzy wykonawczej. Prokurator będąc częścią egzekutywy posiada jednak przymiot niezależności.

OPRACOWAŁ

Arkadiusz Waszkiewicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ <https://www.iustitia.pl/79-informacje/1142-ministrowie-sprawiedliwosci-i-prokuratorzy-generalni-jak-jest-w-unii-europejskiej>